

**Тишко Д.,**  
кандидат медичних наук, доцент,  
доцент кафедри ортопедичної стоматології  
НМУ імені О.О. Богомольця

## **БІБЛІОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПРОБЛЕМ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО ТУРИЗМУ**

Отримання медичних послуг та процедур за кордоном для іноземців називається медичним туризмом. Це можуть бути операції, лікування, процедури, а також відвідування медичних центрів чи лікарів для отримання консультацій. Медичний туризм стає все більш популярним серед людей, які шукають високу якість медичних послуг в інших країнах або більш доступні та вигідні умови для лікування. Відповідно, така популярність спонукає науковців більш детально досліджувати цей напрям, оскільки медичний туризм може мати вплив на медичну та соціальну структуру країн, зокрема, на навантаження на медичну систему країн, куди здійснюється відповідний туризм; а також на доступність медичної допомоги для місцевого населення.

Дослідивши динаміку публікаційної активності науковців, що вивчали медичний туризм, можна стверджувати, що за останні 30 років накопилася відносно значна частка робіт. Так, у базі даних Scopus на сьогоднішній день є близько 2250 проіндексованих робіт, а у Web of Science – близько 1620 робіт.

Перша стаття, яка проіндексована наукометричною базою Web of Science, була опублікована у 1993 році і присвячена питанням лікування доброякісних захворювань щитовидної залози та раку щитовидної залози.

Серед тем, що вивчаються дослідниками у галузі медичного туризму, можна виділити:

- Аналіз ринку медичного туризму. Дослідження розвитку медичного туризму в різних країнах і регіонах, ідентифікація факторів, що впливають на попит та пропозицію медичного туризму.

- Якість лікування за кордоном. Оцінка ефективності лікування та перевірка якості медичної допомоги, яку отримують медичні туристи.

- Економічні та фінансові аспекти медичного туризму. Економічні виклики та можливості, пов'язані з медичним туризмом; визначення рентабельності та структури витрат у медичному туризмі.

- Правові аспекти медичного туризму. Регулювання та нормативне забезпечення медичного туризму, включаючи ряд питань, таких як умови медичної практики в різних країнах, страхування та інформування пацієнтів.

- Ризики та виклики медичного туризму. Визначення ризиків, пов'язаних з медичним туризмом, таких як медичні помилки, культурні та етичні виклики, інфекції та інші.

Таким чином, медичний туризм є важливою міждисциплінарною галуззю, яка включає в себе економічні, медичні, правові та соціальні аспекти. Дослідження у цій області можуть мати значний вплив на розвиток цієї галузі, професійну підготовку фахівців та покращення рівня медичних послуг.

Результати бібліометричного аналізу за просторово-часовим виміром демонструють, що інтенсивний розвиток досліджень медичного туризму у

країнах світу відбувається у період 2015–2019 рр. Так, можна виокремити чотири просторово-часові діапазони.

Географічним центром першого діапазону є Сполучені Штати Америки, також до цього діапазону належать Німеччина, Франція, Німеччина, Нідерланди, Канада, Бельгія, Ізраїль, Японія, Ірландія та ін. Наступний діапазон 2016–2017 рр. охоплює Швейцарію, Гонконг, Бразилію, Індію, географічний центр знаходиться у Великій Британії. Третій просторово-часовий діапазон охоплює період 2017–2018 рр. Географічний центр третього діапазону знаходиться в Південній Кореї, проте також включає: Португалію, Туреччину, Грецію, Австрію, Малайзію, Китай. Останній просторово-часовий діапазон 2018–2019 рр. включає Індонезію, Польщу, Кіпр, Колумбію, Казахстан, Індонезію та Україну. Географічний центр виокремити складно, оскільки всі країни розглядали медичний туризм однаковою мірою.

Загалом простежується закономірність, що у 2020 році і до сьогодні, кількість публікацій пішла на спад, що пов'язано з призупиненням розвитку медичного туризму як окремого напрямку, через світову пандемію коронавірусу, яка розпочалась наприкінці 2019 року.

З огляду на аналіз досліджень з медичного туризму, важливими напрямками дослідження залишаються економічні, культурні, соціальні, технічні та медичні аспекти. Важливо згадати, що за останні кілька років було здійснено більше досліджень з позиції безпеки та якості медичних послуг у медичному туризмі, оскільки це стало особливо актуальним питанням в контексті світової пандемії COVID-19. Таким чином, наукові дослідження у галузі медичного туризму є важливими для забезпечення безпеки та якості послуг, що надаються пацієнтам, а також для розвитку медичної галузі в цілому.